

Kehitysvammaisten erityishuollosta annettun lain mukaiset palvelut

1.1.2023 alkaen

Sisällysluettelo

1	Kehitysvammaisten asuminen ja osastohoito	2
2	Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta.....	2
3	Kehitysvammaisten työosuusraha	3

Tekijät

Jari Nevanto

1 Kehitysvammaisten asuminen ja osastohoito

Asumispalvelut voidaan järjestää omassa kodissa, ryhmäkodissa tai muussa henkilölle itselleen parhaiten soveltuvassa paikassa. Asumispalvelut tulee järjestää ensisijaisesti vammaispalvelulain ja toissijaisesti kehitysvammalain perusteella. Osastohoito järjestetään Honkalampi-keskuksen osastoilla kehitysvammalain perusteella. Vammaisuuden johdosta tarvittava apu ja tuki on aina asukkaalle maksutonta. Maksuttomuus perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakiin (asiakasmaksulain 4 §).

Kehitysvammaisen ihminen on oikeutettu saamaan tarvitsemansa asumispalvelut kehitysvammalain perusteella erityishuoltona, ellei niitä voida järjestää vammaispalvelulain nojalla. Asumispalveluita järjestettäessä huomioidaan erityishuollon tarkoitus edistää henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoista ja turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito (kehitysvammalain 1 §). Tämä edellyttää sellaisia yksilöllisiä palveluita ja tukitoimia, joita henkilö tarvitsee yhdenvertaisten elämisen mahdollisuuksien turvaamiseen sekä kotona että kodin ulkopuolella. Kehitysvammalain mukaisia asumispalveluita järjestetään omana toimintana, ostopalveluna tai palvelusetelillä. Kehitysvammalain mukainen osastohoito järjestetään joko omana toimintana tai ostopalveluna.

2 Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoimintaa järjestetään sosiaalitoimen palveluna toimintakeskuksissa tai tavallisilla työpaikoilla henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä työsuhteeseen työhön. Toimintakeskuksia ylläpitävät mm. hyvinvointialueet ja säätiöt. Työ- ja päivätoiminta palveluissa mukana olevat ihmiset ovat asiakkaita, eivät työntekijöitä. Työ- ja toimintakeskuksissa järjestetään päivätoimintaa eniten tukea tarvitseville. Päivätoimintaa järjestetään kehitysvammaisten erityishuoltolain tai vammaispalvelulain perusteella.

Päivätoimintana järjestetään muun muassa vuorovaikutustaitojen ja jokapäiväisen elämän taitojen harjoittelua, luovaa toimintaa, ulkoilua ja muuta liikuntaa, opetusta, yksinkertaisia työtehtäviä ja virkistystoimintaa.

Työtoiminnan muotoja ovat työkeskuksessa tehtävä työ(toiminta) sekä tavallisilla työpaikoilla järjestettävä avotyötoiminta. Työtoimintaa järjestetään kehitysvammaisten erityishuoltolain tai sosiaalihuoltolain perusteella. Työstä ei makseta palkkaa, eikä siinä ole työsuhdeturvaa. Kun työtoimintaa järjestetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella, on henkilöllä oikeus ilmaiseen kuljetukseen työtoimintapaikalleen.

Kehitysvammalain mukaisena työtoimintana järjestetään myös työhönvalmennusta.

Työtoimintaan osallistutaan osa- tai kokoaikaisesti 1 - 5 päivään/viikko kunkin henkilön palvelutarve huomioiden.

3 Kehitysvammaisten työosuusraha

Työtoimintaa järjestetään kehitysvammalain ja sosiaalihuoltolain nojalla. Työosuusrahaa maksetaan työtoimintaan osallistuville henkilöille niiltä päiviltä, kun asiakas on työssä tai mukana työtoiminnassa tehtyjen tuntien mukaisesti. Työosuusrahaa voidaan maksaa tilapäisiltä kurssi- ja koulutuspäiviltä sekä työtoiminnan järjestämiltä virkistyspäiviltä. Työosuusrahan tarkoituksena on olla korvaus ja kannustus tehdystä työstä. Sitä voidaan maksaa työ- ja päivätoimintayksikössä tai sen ulkopuolisessa työpaikassa (avotyötoiminnassa) tehdystä työstä.

Työtoiminnan työaika määräytyy aina yksilöllisesti. Osa työtoimintaan osallistuvista tekee töitä viitenä päivänä viikossa, osa harvemmin. Myös työpäivän pituus voi vaihdella yksilöllisesti. Työtoiminnasta maksetaan työosuusrahaa, joka on 2 - 12 euroa päivässä, ja se maksetaan vain käyntipäiviltä. Työosuusrahan perustuu Siun sotessa määriteltyihin yhteisiin työosuusrahan maksamisperusteisiin ja asiakkaalle tehtyyn palvelupäätökseen.

Työosuusrahaa ei makseta päivätoiminnassa oleville asiakkaille, joiden toiminta on hoitopainotteista ja heidän tuen tarpeensa on laaja-alaista. Asiakas voi osallistua sekä työ- että päivätoimintaan, jolloin työosuusraha maksetaan siltä ajalta, kun hän on työtoiminnassa. Työosuusrahaa suoritetaan sen mukaan, kuinka asiakas pystyy osallistumaan toimintaan oman yksiköllisen toimintakykynsä mukaisesti.

Tuloverolain 92 §:n 1 momentin 23 kohdan mukaan kunnan, sosiaali- tai terveydenhuoltoa harjoittavan muun julkisyhteisön tai yleishyödyllisen yhteisön kehitysvammaiselle, mielenterveyspotilaalle, päihdehuollon asiakkaalle taikka muulle sosiaalihuollon asiakkaalle järjestämästä työ- tai päivätoiminnasta maksettu keskimäärin päivää kohden enintään 12 euron suuruinen toiminta- tai muun niminen avustus, jolla tuetaan asiakkaan hoitoa, kuntoutumista tai yhteiskuntaan sopeutumista, on verovapaata sosiaalietuutta.

Kehitysvammaisten erityishuoltona järjestettävässä työtoiminnassa maksettavasta työosuusrahasta säädetään kehitysvamma-asetuksen 24 §:ssä.